

[Melchior]

men de er ikke egnet til den brug, som hr. Wilhelm her har villet gøre af det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

20) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af våbenlov. (Eksportfrihed til NATO-lande) [af Melchior (CD) m. fl.].

(Lovforslag nr. L 171. Fremsat 7/2 79).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Nathalie Lind):

Efter våbenlovens § 6 er det forbudt uden tilladelse fra justitsministeren i hvert enkelt tilfælde at udføre bl. a. materiel til land-, sø- eller luftkrig. CDs forslag, som er til behandling nu her i folketinget, går ud på at ændre denne bestemmelse, således at eksport frit kan ske til NATO-lande og eventuelt andre lande, dvs. uden tilladelse fra justitsministeren.

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår, at forslaget har til formål at lovfæste den praksis, som allerede følges med hensyn til eksport af våben til NATO-lande.

Forinden en eksporttilladelse gives, foretages der som bekendt en konkret vurdering af de samlede forhold omkring eksporten, herunder af situationen i det pågældende område, hvortil endelig eksport er forudsat.

Det er rigtigt, at der under normale forhold i praksis vil kunne påregnes meddelt tilladelse til eksport af våben til NATO-lande. Regeringen må imidlertid tillægge det væsentlig betydning, at Danmark i en given

situation kan afslå leverancen til et bestemt land.

En sådan situation vil f. eks. kunne blive aktuel, hvis der opstår spørgsmål om reeksport til lande, som ikke vil kunne godkendes af Danmark som aftagere af dansk produce-rede dele. Såfremt regeringens våbenpolitik skal kunne efterleves også i sådanne tilfælde, er våbenlovens § 6 efter regeringens opfattelse et hensigtsmæssigt og nødvendigt grundlag.

Jeg må med hensyn til centrumdemokraternes forslag om at opstille en såkaldt positivliste over lande, hvortil eksport frit kan ske, blot sige, at jeg bl. a. af udenrigspolitiske grunde ville finde det uheldigt, hvis Danmark f. eks. en gang om året skulle påtage sig at give andre lande karakter gennem offentliggørelsen af en sådan liste.

I bemærkningerne til lovforslaget henviser forslagsstillerne som begrundelse for forslaget bl. a. til handelsmæssige forhold. Jeg mener ikke, at en ændring af våbenlovens § 6 som foreslået af centrumdemokraterne vil ændre dansk industris vilkår. Forslagsstillerne erkender da også i bemærkningerne til lovforslaget, at dette i det væsentlige er i overensstemmelse med en allerede gældende praksis.

Som jeg tidligere har nævnt her i folketinget, hindrer bestemmelsen f. eks. ikke danske virksomheders adgang til i praksis på sædvanlige konkurrencemæssige vilkår at deltage i det våbenproduktionssamarbejde, som til stadighed udvikles inden for rammerne af NATO-samarbejdet.

På den baggrund, jeg her har givet, må jeg på regeringens vegne afvise det af centrumdemokraterne fremsatte forslag.

Hans Jørgen Jensen (S):

Socialdemokratiet mener, at den eksisterende våbenlovs § 6 er, som den skal være. Vi har den fulde tillid til, at justitsministeren administrerer salg af våben på en hensigtsmæssig måde gennem tilladelser udstedt efter ansøgning.

I bemærkningerne til lovforslaget peger forslagsstillerne på, at der burde udarbejdes en positivliste over lande, som vi kan sælge våben til. Jeg mener, det vil være en ufornuftig politik med en sådan form for karaktergivning, som også justitsministeren påpegede,

[Hans Jørgen Jensen]

af landene på forhånd, og jeg vil på denne baggrund sige, at vi må afvise det foreliggende forslag.

Uwe Jensen (Ribe a.) (FP):

Det er ikke altid nemt at afgøre, om våbenleverancer til konfliktramte områder er et bidrag til freden eller ej, og derfor er det heller ikke nemt og hensigtsmæssigt på forhånd at definere konfliktramte områder. Centrum-demokraterne ønsker derfor helt rigtigt først at kunne stryge et land af en positivliste, dersom regeringen i en konkret situation måtte finde det nødvendigt.

Vi har i fremskridtspartiet erkendt, at vi ikke kan ændre verdenssituationen, selv om vi som nation begynder at sælge og producere våben og krigsanvendeligt materiel, teknologi eller elektronik, men rent nationalegoistisk bør vi nok udnytte den know-how lidt bedre, som Danmark har på dette meget brede specialområde. Lad os bare se at få en aktiv og øget værftsindustri, hvis vi frit kunne bygge et par hundrede motortorpedobåde af Willemoesklassen til de lande, der har interesse for dem. Nu er det ikke helt så langt, centrum-demokraterne ønsker at gå, men lovforslaget er da et skridt i den rigtige retning, og som man selv siger i bemærkningerne, skal lovforslaget lovfæste den praksis af politiske og handelsmæssige grunde, hvor man hidtil har måttet eksportere våben og våbenkomponenter til NATO-landene, til Schweiz, Østrig og de nordiske lande.

Fremskridtspartiet vil gerne støtte dette lovforslag. Vi har ikke råd til at være så blåøjede, at vi vil begrænse en eksport af materiel, som vi er dygtige til at producere, men som vi ofte overlader til vore NATO-partnere at eksportere. Men naturligvis skal der oven i alle lempelser være visse begrænsninger. Vi skal ikke fremme dansk erhvervsliv ved ubetinget at sælge udstyr til de lande, der i givet fald kunne anvende det vendt imod os, selv om vi så på en måde ville simplificere vejen via tredjeland, for som det internationale forretningsliv er organiseret nu om dage, har vi ingen sikkerhed for, hvor vore eksportvarer til syvende og sidst vil havne, og derfor giver det reelle indhold af våbenlovens § 6 danske skibsværfter, maskinfabriker og adskillige andre et handicap i forhold til udenlandske konkurrenter, og derfor

er jeg ikke helt enig med justitsministeren i ministerens vurderinger af mulighederne for reeksport. Optimister har udtrykt, at Danmark vil have store eksportchancer, hvis de strategisk bestemte eksportforbud lempes. Fremskridtspartiet mener helt klart, at selv om Øst-Vest-relationerne rent faktisk kan forbedres gennem øget handelssamkvem, må der fortsat være forbud imod at eksportere elektronik til f. eks. Sovjetunionen, komponenter, som Østlandene har brug for, og som vi er dygtige til at fremstille. Netop ved at begrænse lovforslag nr. L 171 helt klart er vi i denne omgang ude over den netop af mig anførte problematik, og fremskridtspartiet kan derfor gå ind for forslaget, som det fremsættes.

Mette Madsen (V):

På venstres vegne skal jeg afvise centrumdemokraternes lovforslag om at lovfæste den praksis, der allerede følges med hensyn til våbeneksport til NATO-lande, samt forslag til en positivliste over lande, hvortil eksport frit kan ske. Som begrundelse kan jeg henvise til ministerens bemærkninger, som venstre fuldt ud kan tilslutte sig.

Men jeg kan ikke undlade en bemærkning til hr. Uwe Jensen (Ribe a.). Den 9. november, tror jeg det var, hørte vi her i folketinget, at hr. Glistrup sagde, at der skulle være fuldstændig frit slag til at eksportere, om det så var til terroristgrupper eller til Angola. Jeg kan da kun glæde mig over, at ikke alle i fremskridtspartiets gruppe deler den mening.

Annelise Gotfredsen (KF):

Da vor ordfører ikke kan være til stede, skal jeg ganske kort sige, at vi er meget tilfredse med den praksis, der har udviklet sig med hensyn til eksport af våben, og vi er selvfølgelig enige i substansen i lovforslaget. Vi må gå ud fra, at der fortsat vil blive administreret ud fra den praksis, som én gang er indført, men vi vil da gerne se på forslaget og se på, om denne omvendte bevisbyrde, som ligger i positivlisten, kan give nogen vinding. Det er klart, at vi lægger megen vægt på, at de danske firmaer får de bedste muligheder.

Aage Frandsen (SF):

[Aage Frandsen]

Love i et samfund, det være sig det danske eller andre samfund, er jo til for at blive overholdt, men det sker selvfølgelig somme tider, at der sker en ændring i retsopfattelsen i praksis, sådan at lovene også efterhånden må ændres. Det er åbenbart det, CD mener skal være tilfældet her. Nu er der en praksis, der langsomt har udviklet sig, og så skal man også indrette loven derefter. Man kunne også vende det om og sige, at loven er nu engang sådan, at i stedet for at ændre loven efter praksis burde man overholde loven.

I nogle tilfælde kan vi være tilhængere af det første, altså at man ændrer loven efter praksis, og i mange tilfælde er det sådan, at samfundet halter mange år bag efter folks retsopfattelse. I dette tilfælde mener vi det modsatte. Vi er ikke enige i den opfattelse af politiske og strategiske ting, der ligger i en sådan ændring af loven, som lovforslaget er udtryk for, men det er jo en konsekvent holdning, der ligger i det, må man sige, fra CDs side.

Det er i og for sig meget naturligt, når Danmark deltager i et militærpolitisk samarbejde og efterhånden også mere og mere deltager integreret i et samarbejde på det våbentekniske område, at man nu siger: ja men så må vi da gøre det helt tilladt, og så må vi også oprette sådan en slags positivliste over de lande, som man frit kan sælge til. Det er meget logisk, og det er i og for sig meget konsekvent. Derfor kan man sige, at der er nogle partier i denne sal, der er mere konsekvente end andre, mens nogle ikke vil tage følgen helt ud.

Vi er ikke enige i den opfattelse, der ligger bag, og derfor kan vi naturligvis heller ikke være enige i lovforslaget. Tværtimod vil vi have, at man skal gå en anden vej. Ligesom vi er modstandere af det militære samarbejde, vi deltager i, mener vi også, at man totalt skulle afstå fra muligheden for våbensalg, og derfor kan vi naturligvis ikke medvirke til det lovforslag, der ligger her, ikke med den samme begrundelse som ministerens og en del ordføreres, men med en anden begrundelse, nemlig at vi er uenige i hele grundholdningen, som ligger bag lovforslaget.

Under alle omstændigheder må man sige, at det vil blive meget interessant, hvis man skulle følge tankegangen. Det var interessant for os, som er modstandere af den form for militært samarbejde og politisk samarbejde,

vi deltager i, at se mere renlivet, hvad det er, der er regeringens dybere mening, hvilke lande det er, man er positivt stemt over for, for det er sådan en liste, ministeren beder om. Jeg forstår godt, at regeringen ikke bryder sig om det.

Karl Møller (DKP):

Vort normale medlem af retsudvalget er syg, og jeg skal derfor ganske kort redegøre for vores partis holdning til dette forslag.

Jeg vil godt først sige, at det ikke kan undre os, at det netop er centrum-demokraterne som et 150 pct. erklæret NATO-parti – som partiets ubestridte fører, hr. Erhard Jakobsen, så uforglemmeligt har udtrykt det engang – der igennem dette lovforslag viser sin brugbarhed og sin villighed i den militære våbenproduktions tjeneste her i landet.

Vi mener faktisk, det er et farligt forslag, som vi stærkt må advare imod, fordi det åbner op for en forstærkning af den våbenproduktion, som jo rent faktisk, som det også er udtrykt fra flere ordføreres side, har haft et stigende omfang de seneste år. Jeg tror nok, det er noget med, at eksporten er tidoblet i løbet af de sidste 10 år.

Baggrunden er formentlig nok de lovgivningsmæssige problemer, som kom ind i billedet i forbindelse med F-16 projektets danske kompensationsordrer til USA og disse ordrers videre vandring ud i verden. Man ønsker altså en legalisering af eksporten af våben til alle NATO-lande; og hvad der så videre sker med våbnene, skal ikke forstyrre nogens nattesøvn herhjemme, selv om det skulle medføre videresalg, videreeksport, til eventuelt krigsførende lande.

Vi mener ikke, at loven, som den er i dag, er restriktiv nok. Der er huller i den, hvad F-16 eksporten til USA her for kort tid siden konkret viste. Vi kan ikke under nogen omstændigheder medvirke til en lempelse.

Ole Vig Jensen (RV):

Da mit partis ordfører er forhindret i at være til stede, skal jeg komme med nogle få bemærkninger til lovforslaget, som vi ikke fra radikal side kan anbefale gennemført. Det kommer næppe bag på centrumdemokraterne.

Vore ønsker går i virkeligheden i den modsatte retning af, hvad der her foreslås. Vi

[Ole Vig Jensen]

er i det radikale venstre modstandere af at blive inddraget i kredsen af våbenproducerende lande, ud over hvad der allerede er tilfældet i dag. Vi mener, at det både af politiske og forretningsmæssige grunde er uønskeligt at fremme en sådan sag, hvad man jo netop kommer til med det forslag, der ligger fra centrum-demokraternes side her. Det skal jeg ikke sige mere om principielt. Det har vi gjort her fra talerstolen tidligere.

Men om det foreliggende forslag vil jeg sige, at det indebærer jo, at man frit skal kunne sælge til NATO-landene, som om det skulle være risikofrit. Her vil jeg selvfølgelig minde hr. Melchior om, at vi udmærket kan huske en udvikling, hvor i hvert fald et par NATO-lande kom i vanskeligheder med hinanden, nemlig Tyrkiet og Grækenland, og da ville det da være yderst betænkeligt, hvis der i øvrigt var en fri mulighed for at handle også inden for NATO-landene. Jeg synes i og for sig, det er et meget godt eksempel på, at heller ikke den model, som man her foreslår, er brugbar. Jeg er, ligesom flere ordførere har været det, meget betænkelig ved, at vi skulle udarbejde en positivliste over de lande, som man i øvrigt forestiller sig man i perioder ville være i stand til at sælge våben til. Jeg ville være modstander af det af de samme grunde, som er nævnt af andre.

Men jeg vil også minde om, at udviklingen går hastigt i dag. Vi ser det ikke mindst i Iran i øjeblikket, et land, som man for kort tid siden mente det var forsvarligt at forsyne med våben. I dag må vi erkende, at det var en fejltagelse, næsten af katastrofal art, som vi ikke bare behøver at notere os her i landet, men andre langt stærkere og større våbenproducerende lande gør vel i virkeligheden de samme erfaringer, som jeg her nævner.

Jeg mener altså ikke, der er belæg for at fremme en sag som denne, snarere tværtimod. Og når det skal være, vil jeg sige, vi er tilfredse med bestemmelsen, som den er i øjeblikket, hvorefter det efter justitsministerens tilladelse er muligt at sælge våben.

Alice Hedegaard (DR):

Dette lovforslag, som CD allerede ved fremskridtspartiets forslag om udvidet våbenhandel den 9. november 1978 oplyste var under forberedelse, kan retsforbundet ikke

støtte. Vi mener, ligesom vi gjorde den 9. november 1978, ikke, at vor våbenlov bør ændres.

Som justitsministeren oplyste, udgør den f. eks. ikke nogen hindring for, at dansk industri har adgang til på konkurrencemæssige vilkår at deltage i våbenproduktions samarbejdet inden for NATO.

Wilhelm (VS):

CDs forslag går jo ud på, at ingen skal kunne blande sig i, om danske producenter sælger våben eller våbendele til NATO-landene, og det er jo da også en køn samling lande at have denne ubegrænsede tillid til. I de 30 år, NATO i netop disse uger har eksisteret, har militære styrker fra disse lande været i aktion for koloniale eller imperialistiske interesser, bl. a. – jeg tror ikke, listen er spor udtømmende – i Guatemala, Korea, Kenya, Tanzania, Congo, Indonesien, Iran, Libyen, Jordan, Libanon, Algeriet, Cuba, Angola, Vietnam, Laos, Cambodja, for nu blot at nævne nogle af dem, som jeg kunne sidde og kradse ned sådan efter hukommelsen. Og våben fra NATO-landene har været anvendt til samme smukke formål endnu flere steder.

Det er klart, at vi er modstandere af dette forslag. Jeg vil godt gå lidt mere i detaljer, selv om hr. Melchior ikke kan lide den slags ved første behandling.

Forslagsstillerne siger – og det er altså, sådan vil jeg tillade mig at tolke det, den centrale sætning i deres egne bemærkninger – at forslaget kun vil lovfæste den praksis, som allerede følges. Det mener jeg også er en af de tilslignelser, CDerne sædvanligvis gør sig skyldige i. Man henviser til de besvarelser, der er trykt som bilag. Men det er jo alligevel en ændring, forslagsstillerne her vil have indført, for man vil faktisk have, som jeg startede med at sige, at der end ikke skal være mulighed for at forhindre en dansk våbenproducent i at sælge løs, så længe det er til NATO-landene, og det svar, man henviser til, siger kun, at i praksis vil der under normale omstændigheder kunne påregnes meddelt tilladelse til eksport til NATO-landene. Det er dog noget lidt andet.

Jeg tror ikke, at forskellen er så enormt stor kvantitativt. Jeg tror faktisk, at ikke bare regeringen, men også størstedelen af er-

[Wilhjelm]

hvervslivet herhjemme i sin egen interesse meget gerne vil beholde denne lille nuance. Jeg tror ikke, at den bliver administreret til ugunst for noget erhvervsliv, som den selvfølgelig burde efter vores mening, men jeg tror f. eks. for at tage noget helt konkret, at den åbner den mulighed, at man sælger løs til portugisernes beskidte krig i Angola f. eks., men ikke lige i slutfasen, at der er et eller andet tidspunkt, hvor man kan sige: nu er der ikke længere normale omstændigheder, nu stopper vi, når vi kan se, hvad vej vinden blæser, nu stopper vi for salget af disse ting for at have et rimelig godt forhold til de nye magthavere, som andre og langt større dele af det danske erhvervsliv, som man kalder det, kan nyde godt af. Det er jo i virkeligheden nærmest det, forbeholdet tager sigte på.

Det er et skridt i retning af endnu mindre mulighed for at blande sig i disse ting, CD ønsker. Det ønsker vi ikke. Vi ønsker et skridt den modsatte vej. Vi ønsker, at det bliver langt mere restriktivt, for ikke at sige totalt umuligt, fra dansk side at bidrage til våbensalg i det hele taget. Den nuværende lov, som CD altså ønsker slækket på, har end ikke været til hinder for, som andre også har været inde på, den radikale ordfører bl. a., at der blev dansk våbensalg til shahens reaktionære og undertrykkende regime i Iran. Det er altså ikke tilstrækkelig åbent for CD. Det må vi jo bare tage som en karakteristik af det parti.

Jeg kan nævne til sidst, at det er da rigtigt, som den radikale ordfører sagde, at det har man måske nok fortrudt. Det havde man nu meget let ved, for det nye regime afbestilte disse fly. Men vi har samtidig fået den meddelelse fra forsvarsministeren, at det ikke vil skade den danske våbenproduktion, for de dele, man skulle have afsat til shahens regime i Iran, afsætter man i stedet for til den amerikanske regering, som i forvejen havde placeret sine egne ordrer, og som derfor må formodes i dette tilfælde at have placeret nogle mellemliggende ordrer. Vi aner altså i virkeligheden ikke, hvor de maskiner ender. Så lempelig er den danske våbenlov allerede, og det ønsker CD altså slækket på. Det bliver ikke med vores gode vilje, som man kan forstå.

Melchior (CD):

Uanset at hr. Aage Frandsen fra SF, ikke spor overraskende, var uenig i forslaget, vil jeg tillade mig at sige, at den analyse, han gav af, hvilke intentioner der kan ligge bag et lovforslag, og som vi jo også har antydnet ligger bag dette, fandt jeg rigtig, og jeg vedkender mig den. Den var realistisk, således som forslaget forsøger at være realistisk og ganske rigtigt bygger på dette at lovfæste en praksis.

Også om dette forslag kan jeg sige, uden at drage nogen sammenligning til det foregående, at det ikke søger at revolutionere noget, men det skulle have den funktion, som jo er megen lovgivnings funktion, nemlig at paragrafere en udvikling, som dog alligevel er sket. Det er jo kun sjældent, at lovgivere er profetisk begavede og kan forudse og foruddiskontere en langsigtet udvikling, men jeg er enig med hr. Aage Frandsen og andre, der har berørt lignende tanker, i, at hensigten med dette forslag var, at loven skulle være i overensstemmelse med en praksis, som vi føler os sikre på ikke vil blive ændret foreløbig, så langt man kan skue frem, og som vi altså heller ikke ønsker ændret, men som vi af årsager, som jeg om et øjeblik skal kommentere lidt nærmere, ønsker sort på hvidt i stedet for kun som praksis.

Jeg skal i denne forbindelse sige til hr. Wilhjelm, at jeg denne gang i modsætning til før er enig med ham med hensyn til den sætning, han tog fra vore i øvrigt kortfattede bemærkninger; det er netop begrundelsen, således som hr. Aage Frandsen påviste det.

For at gøre hr. Wilhjelm færdig med det samme vil jeg sige, at der dog stadig væk i stk. 3 er indbygget en stopklods for ministeren og regeringen til at standse våbeneksport under givne omstændigheder. Det udtryk, vi har brugt i bemærkningerne til stk. 3, synes vi er dækkende både for praksis og for hensynet til Danmarks realistiske interesser.

Jeg vil gerne sige til hr. Ole Vig Jensen, at det er også korrekt, at der ikke var nogen overraskelse i, at han måtte afvise forslaget. Eksemplet Tyrkiæt-Grækenland kan jeg godt følge ham i, men det ændrer altså ikke vort syn på sagen, fordi vi tror simpelt hen ikke på, at undladelse af dansk våbeneksport til et af disse eller begge disse lande eller andre NATO-lande redder et eneste menneskeliv eller bare ét menneskes førlighed. Hvis vi havde troen på dette, ville vi ikke fremsætte

[Melchior]

et sådant forslag, og så ville vi også gerne se praksis ændret. Vi tror, det er totalt urealistisk at drage den konsekvens af dansk våbeneksport, selve dens mulige størrelse taget i betragtning.

Jeg kan ikke rette nogen tak til ret mange for varm tilslutning. Det skal jeg gøre til fremskridtspartiet, og netop på baggrund af det forslag, fremskridtspartiet tidligere har fremsat her i salen, og som flere ordførere har nævnt, var det vel også forventeligt, at det kunne ske, men det ændrer ikke, at vi selvfølgelig er tilfredse med og glade for, at det kunne ske.

Også de konservative erklærede sig enige i substansen, som fru Annelise Gotfredsen udtrykte det, og disse to partier vil formodentlig kunne hjælpe os under udvalgsarbejdet med at få klargjort visse ting.

Hermed skal jeg til slut vende mig til ministerens indlæg, idet jeg skal forudskikke – ikke fordi jeg tror, ministeren har brug for det, hun ved besked, men for at andre, der måtte være i tvivl, ikke skal kunne fremture i denne tvivl – at dette forslags baggrund ikke er manglende tillid til den nuværende justitsministers eller den nuværende regerings administration af loven, det er helt klart.

Ministeren talte om, at man skal kunne afslå, og man kan jo afslå ifølge stk. 3 i vort forslag. Men ministeren påpegede det uheldige i, at en positivliste absolut skal korrigeres en gang om året. Deri vil jeg erklære mig enig med ministeren, og uden at have haft gruppemøde om det tror jeg godt, jeg kan give tilsagn om, at vi meget gerne vil stryge det, der ligger i den sidste sætning i 1. afsnit af bemærkningerne til stk. 3, idet der kun er behov for en ændring, når ministeren eller regeringen finder det nødvendigt i henhold til vort andet afsnit i bemærkningerne til stk. 3. Det er måske en lidt ny og blufærdig facon, at man er bange for at give andre lande karakter, men det vil vi da påskønne fra CDs side, og hvis det i øvrigt kunne sætte sig spor også i vor udenrigspolitiske praksis på andre områder, at vi så tit som muligt undlader denne karaktergivning, vil jeg sige, at der er kommet noget glædeligt ud af denne debat.

Imidlertid vil vi under udvalgsarbejdet søge at indkalde de berørte branchers dokumenterede syn på deres vilkår, fordi vi har den opfattelse, at det erhvervmæssigt for dansk våbenindustri og -eksport vil være af

betydning, at praksis er lovfæstet, således at der vil kunne blive sat mere ind på at investere på disse områder.

Jeg har været bortejst i nogle uger og har kun set meget sparsomme referater af den debat, der har været i Nordisk Råd i forgangne uge vedrørende udviklingen på våbenområdet. Jeg ved godt, at nu giver jeg bolden op til hr. Wilhjelm og andre, der vil gå herop og sige: dér har vi ham, og dér har vi dem, de vil gerne have Danmark til at deltage i våbenkapløbet og producere så mange døbringende våben som muligt. Jeg lover på forhånd ikke at svare på påstande om, at det skal være vor intention. Men jeg nævner debatten i Nordisk Råd efter de sparsomme referater, jeg har fået af den pr. telex, fordi der dér var nogle meget realistiske betragtninger over den udvikling, der sker også på dette område, og den sammenhæng, som denne udvikling har dels med den elektroniske virksomhed og andre tekniske videnskaber i almindelighed, dels med dansk sikkerhedspolitik i særdeleshed. Det kan ikke nytte noget, at Danmark eller Norden eller NATO eller Europa gør sig svagt, og at vi af pænhed og fornemhed og misforstået humanisme undlader at se denne verdens realiteter i øjnene.

Jeg hørte engang professor Niels Bohr sige: hvis jeg møder en revolvermand på en øde vej eller i en skov eller et sted, hvor der ikke er hjælp at hente, er det ganske sikkert, at revolvermanden får det, som han vil have det, hvorimod jeg vil være chanceløs. Det er den form for realisme, som dette muligvis ikke helt ordrette citat er udtryk for, som ligger bag det syn, vi har på forsvar og på sikkerhedspolitik, og som altså har sammenhæng med det her foreliggende lovforslag.

Jeg erkender helt klart, at vi ikke har store udsigter til at få forslaget gennemført, men ikke desto mindre vil vi, så godt vi formår, stille relevante spørgsmål under udvalgsarbejdet, og med den åbenhed, der plejer at præge justitsministeren, er vi også overbevist om, at de oplysninger, som hun dér vil være med til både at skaffe og måske få del i, også vil indgå i hendes kommende overvejelser.

Wilhjelm (VS):

Jeg kan ikke tjene hr. Melchior i at starte den diskussion, han forventede, for det hav-

[Wilhelm]

de jeg ikke tænkt mig, og det kan han ikke provokere mig til.

Men nu sagde hr. Melchior 3-4 gange i dette indlæg som svar på noget af den kritik, der har været, at der var jo en bestemmelse, der gav ministeren bemyndigelse til at forhindre salg. Men kritikken gik på denne fuldstændige åbenhed over for salg til NATO-landene, og da vil jeg godt spørge hr. Melchior, om problemet er, at CD ikke rigtig ved, hvad de vil, eller problemet er, at CD ikke rigtig kan udtrykke, hvad de vil.

Så vidt jeg kan læse dette lovforslag, er der ingen mulighed og ingen bemyndigelse for ministeren til at nægte salg til NATO-lande, og det, der står i stk. 3, som hr. Melchior nu henviste til 3-4 gange, er, at der kan meddeles tilladelse til salg - og så står der i bemærkningerne, at man kan altså også trække dem ud af listen igen - »til andre lande«, hvilket jeg må læse som andre lande end NATO-lande, eftersom det er et anhæng til dette stk. 2, hvori der jo uden forbehold står, at salg af våben og våbenkomponenter dog frit kan ske til alle NATO-lande.

Jeg ved ikke, om hr. Melchior lige vil opklare det problem. Jeg forstod, at han nu gav det udseende af og forsøgte at argumentere på, at der også var en mulighed for regeringen for at nægte salg til NATO-landene. Så vidt jeg kan se, er det i hvert fald ikke lykkedes CD at udtrykke en sådan mulighed i det forslag, der ligger her.

Melchior (CD):

Nødigt, men dog. Hr. Wilhelm har selvfølgelig ret i, at de lande, vi er i direkte forsvarsalliance med, mener vi trygt at kunne købe våben hos og sælge våben til. Der kan det kun være forretningsmæssige og ikke sikkerhedsmæssige afvejsler, der gør sig gældende, så hr. Wilhelm har læst det udmærket. Det er et tegn på, at vi har udtrykt os udmærket, når også hr. Wilhelm har kunnet forstå det rigtigt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Tredje næstformand (Ninn-Hansen):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Det energipolitiske udv. (2/3 79):

Udtræder: Waldorff

Nyt medlem: Wilhelm

Boligudvalget (6/3 79):

Udtræder: Tange

Nyt medlem: Kirsten Jacobsen

Kommunaludvalget (6/3 79):

Udtræder: Tange

Nyt medlem: Kirsten Jacobsen

Retsudvalget (6/3 79):

Udtræder: Tange

Nyt medlem: Kirsten Jacobsen

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 7. marts, kl. 13.00.

Angående dagsordenen henviste tredje næstformand til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 18.19